

Vegyesek.

Jegyzőkönyvi kivonat a megtartott szakülésekről.

e) 1880. april 16-án dr. Entz Géza elnöklete alatt a következő tárgyak adattak elő: 1. Dr. Abt Antal a resincai vasgyárból való különböző vas és aczélnekem tágulási viszonyairól szólt (l. a jelen számban); 2. Dr. Herbich Ferencz fölvasta „Ásvány-földtani közlemények Boszniából“ czimű értekezését; 3. Dr. Primics György előterjesztette részletes jelentését az erd. muz. egylet megbízása folytán a múlt évben tett ásvány-földtani körutjáról, és pedig: II. geologiai észleletek a Szebeni és Szász-Sebesi havasokban“ czim alatt (l. a jelen számban); végre Mártonfi Lajos előadta Erdély északnyugoti szegletébe tett ásvány földtani kirándulásainak eredményeit (l. jelen számban.)

d) 1880. octb. 15 én Dr. Entz Géza elnöklete alatt következő tárgyak kerültek elő. 1. Dr. Réthy Mór tan: A dispersio és absorbtio elméletéhez (l. a jelen számban) 2. Dr. Dadai Jenő: A pesterei barlangban tett kutatásainak eredménye (l. a jelen számban). 3. Dr. Primics György: A pesterei barlangban gyűjtött néhány érdekesebb ősemlys-maradvány bemutatása (l. a jelen szám kisebb közl. között). 4. Dr. Koch A. tan. és Dr. Fabinyi Rudolf tan: Rudabányai aranytartalmu telérkőzeteknek és olvasztott aranygömböknek ásvány- és vegytani vizsgálata (l. a jelen számban).

Az erd. muz. egyletnek benyújtott jelentések a múlt nyáron tett tudományos kirándulások eredményeiről.

Tekintetes igazgató Választmány! Van szerencsém a múlt nyár folytán az erd. muzeum-egylet támogatásával tett kutató és gyűjtő kirándulásaimról rövid beszámoló jelentést tenni, fentartván megamnak a gyűjtött anyagnak behatóbb átvizsgálása után részletesebb jelentés közzétételét.

1, Május 14-től 18-ig segédem és 34. hallgatóm kíséretében igen tanulságos kirándulásokat tettem az Olt áttörésében és az Erdővidéken, melyeknek geologiai viszonyai Dr. Herbich F. őrsegéd urnak beható vizsgálatai nyomán elég részletesen ismeretesek, mely okból, és a geologiai viszonyok nagy változatossága miatt, kiválóan alkalmas a tömeges kirándulásra. Ámbár e vidéknek ásványai és földtani terményei Dr. Herbich ur gyűjtése által szépen vannak már képviselve gyűjteményünkben, sikerült még itt is, ott is egyes tárgyak birtokába jutnunk, melyek gyűjteményeink kiegészítéséhez szolgálhatnak. Névszerint ki kell emelnem egy közelebb megvizsgálendő ásványt a Karhágó nevű hegy vaskövéből, szép sphaerosideritet az Olt áttöréséből, graphitpalát a perzsányi hegységéből, egy Ursus spelaeus-bocsnak alsó álkapcsát az almási barlangból stb. Az itten gyűjtött összes tárgyaknak darabszáma 60.

Legnagyobb köszönettel ki kell emelnem itt is azon hathatós támogatást, melylyel ezen népes földtani kirándulás az Erdővidék szives lakossága részéről általában, de különösen Dániel Gábor Udvarhely megye főispánja, gr. Teleki Samu, gr. Mirbach Hugó, köpeczi bányaignagató Gregus János, a baróti fels. népiskola,

igazgatója Bedő József, és itt Kolozsvárt Zeyk József urak részéről elősegítve és lehetségessé téve lett.

2. Május 3-án kirándulván a monostori gáthoz, hol durva mészkövet fejtenek a gáthoz, több igen szép Echinus giganteust, tovább puhány kőbeket és egy vízi emlősnek igen édekes csonttöredékét gyűjtém.

3. Jul. 11-én Túre és Sárd vidékét bejárván az itteni alsó harmadkori rétegek tanulmányozása végett, több ponton igen csinos és bő kővület anyagot is gyűjtöttem, úgy hogy a darabok száma több százra mehet. — Ezen kirándulást az andrásházai lelhely meglátogatásával befejezván, itt igen szerencsés és nagybecsű lelethez jutottam t. i. egy kisebb paläotherid állatnak állkapocs töredékét számos fogakkal kaptam, mely tekintve azt, hogy mily ritkák ezen állati maradványok hazánkban, s hogy ezen maradvány unicum eddigelé, gyűjteményünknek egyik legnagyobb tudományos becsű darabjává lett, a minőkert nagyobb földtani gyűjtemények néha ezeket adnak.

4. Julius 20-án Dr. Kürthy Sándor m. sárdi földbirtokos ur, volt tanítványom és segédem társaságában M. Sárdból kiindulva, bejártuk a Nádas és Almás folyók közti vidéket, az Almás völgyét Hid-Almástól M. N. Zsomborig, végre meglátogattuk a danki köszénbányát is, mindenütt érdekes észleleteket téve és bő anyagot gyűjtve. A gyűjtött kőzetek és kővületek darabszáma innen is több százra mehet.

5. Julius 25-től jul. 28-ig az egyesült Szamos mentében Deéstől Gauráig vizsgáltam a vidék geológiai szerkezetét, mindenütt bőven gyűjtve a gazdagon előforduló kővületekből, melyek ezen tájról még alig voltak képviselve gyűjteményünkben. Az innen gyűjtött darabok száma 3—400-ra mehet.

6. Augusztus 5-ikétől aug. 14-ig átutaztam az erdélyi aranyvidéket, főképen azon célból, hogy ásványgyűjteményünk számára az előfordulási helyeken gyűjtsék vagy vegyék ásványokat, s hogy ily módon megbízható és tudományos értékkel bíró erdélyi ásványanyag birtokába jussunk. — Ezen körutamban N. Rápolton, honnan a híressé vált aranyi hegyet látogattam meg újra, Györffy Dénes földbirtokos, Nagyágon Hüttl Ferencz bányatanácsos és igazgató, Csertésen Scharschmidt N. kohónagy, Boiczán Moldován bányabirtokos, Brádon és Rudabányán Kirényi Lajos bányagazgató, Krisesoron László József bányagazgató, Abrudbányán Pállfy Samu bányafőnök és Verespatakon Kremnitzky P. J. I. bányatiszt urak részéről magam a legszívélyesebb fogadtatásban részesültem, céljaim pedig készsége támogatást nyertek, a mit e helyen legnagyobb köszönettel kiemelni kötelességemnek tartom. Ezen ásványgyűjtő köruton gyűjteményünk számára Nagyágon 8 drb kiváló szép sylvanit, Rudabányán 3 db., Verespatakon 2 db., és Abrudbányán 1 db. aranystufát vásároltam; ezeken kívül Nagyágon, Magurán, Füzesden, Boiczán, Rudabányán, Kristyóron, Verespatakon részint magam gyűjtöttem, részint a fennemlített uraktól ajándékba kaptam összesen vagy 100 db. ásványt, melyek ha nem is valami kiváló szépek, de a lelhelyek tökéletesebb képviselése céljából minden esetre igen használhatók gyűjteményünkben.

7. Augusztus 28-án kirándulván a lónai pallóhoz, ott a hegyszőlőben jól föltárt közép eocén rétegekben vagy 50 db. kővületet gyűjtöttem.

8. Szeptember 5-én N.-Szebenbe utaztam, Kis-Kapus vidékén az ottani congeria rétegekben gyűjték néhány kövületet. N.-Szebenből szept. 6. és 7-én kirándulást tettem Talmács, Talmácsel, Boicza, a Vörös-torony szoros és Porcesed vidékére, az ottani harmadkori rétegek kifejlődési és elterjedési viszonyait tanulmányozván, száz drb puhány kövületet is gyűjték: szeptember 8-án pedig tanulmányaimhoz anyagot és adatokat szerzendő, a szebeni term. tud. társ. gyűjteményeit átnéztem. Szeptember 9. és 10-én Thoroczky Sándor földbirtokos ur szives meghívására, Herepey Károly n.-enyedi tanár urral a bedeleői határban lévő „Csepegő“ név alatt ismeretes, ujabban „Clára barlangnak“ keresztelt barlangot vizsgáltuk meg. Ebben Téglás Gábor dévai főreál isk. tanár enyáron barlangi medve csontjait fedezte fel 1—3 cmnyi csepkő kéreg alatt, s Thoroczky Sándor urnak sikerült sok ásatás után, azon kihalt emlős csontvázának majdnem minden részeit többé-kevésbé töredezett állapotban megkapni. Néhány fogat szives volt gyűjteményünknek is átengedni egyelőre, a míg a barlangot behatóbban föl kutatván, teljesebb gyűjteményt bocsáthat majd rendelkezésünkre. Ezen pár csonton kívül azonban vagy 50 db. kőzetet is sikerült Th. Szt.-György vidékén és az uton N.-Enyedig összegyűjteni.

Ezek szerint, ha a mult nyáron tett kirándulások látható eredményét, a gyűjtött tárgyak mennyiségét (1000 drb. körül) és tudományos becst számba vesszük, bátran állíthatom, hogy az eredmény várakozáson felül gazdag s hogy éveken át folytatandó ilyen kirándulások által lassankint Erdélynek ásványai is illően lesznek képviselve gyűjteményünkben.

Az erdélyi muzeum-egylet tekint. igazgató válaszmányának
Kolozsvár, 1880. october 2-án

alázatos szolgálja

Dr. Koch Antal

mint az ásvány- és földt. osztály főőre.

Mélyen tisztelt igazgató válaszmány! Az erd. muzeum-egylet által 10 forinttal segélyezett május 14—18 napjain tett kirándulásaim eredményét a részletebb feldolgozásig a következőkben foglalhatom össze:

A kellemetlen időjárás nagy befolyással volt az eredményre is, mi nem mondható a legdúsabbnak. Még legtöbbet a homorod-almási barlang zoologiai tekintetben lett átkutatása eredményezett, mely míg egyfelől érdekes adatokat szolgáltatott hazánk barlang faunájához, addig másfelől az erd. muzeum-egylet állattani gyűjteményét, bárha kevés, de eddig hiányzó adatokkal gazdagította.

Ezek a következők:

1. Gerinczesek.

Hat barlangi denevér, melyben 4 faj van képviselve.

2. Arthropodák.

1. Nycteribia Frauenfeldii	8 drb.
2. Pteropus vespertilionis	14 drb.

3. Haemalastor gracilipes	2 drb.
4. Titanethes graniger	1 drb.
5. Titanetes albus	5 drb.

Ezen kívül egy közelebbről meg nem határozható barlangi diptera faj. Összesen tehát 40 darab, melyek tüzetesebb tanulmány után a gyűjteménybe lesznek elhelyezve.

Kolozsvártt, 1880. Junius 5-ikén.

A mélyen tisztelt igazgató választmányának

alázatos szolgája
Tömösváry Ödön.

A f. é. oct. 3-ki erdélyi földrengésre vonatkozólag.

Mihelyt ezen nevezetes természeti tünemény bekövetkezett, azonnal hozzáláttam az adatok gyűjtéséhez fölhasználván a helybeli, valamint az erdélyi német- és román lapok szerkesztősegeinek szivességéből azoknak hasábjait az itt reprodukálendő fölszólítás, köszönetnyilvánítás és új fölszólítás gyors közzétételére. Ujra közölni ezeket Értesítőnk hasábjain társulatunk tagjaival azért tartom szükségesnek, hogy ha netalán fölszólításaim elkerülték volna becses figyelmöket — azokat olvasva, még számos érdekes földrengési adatnak beküldésére szolgáljanak ösztönzésül.

Fölszólítás

a földrengésre vonatkozó adatok beküldésére.

A tegnap éjjel és reggel — az eddigi tudósítások szerint — csaknem egész Erdélyben észlelt földrengés oly jelentékeny egy természeti tünemény, mely az összes arra vonatkozó észleleti adatoknak beható tudományos vizsgálatát megérdemli és megkívánja, hogy ennek alapján annak mibenlétét és, a mi fődolog, valószínű okát is földeríteni lehessen. Alólírott ilyen tudományos vizsgálatra illetékesnek hívén magát, bátorodik ennél fogva fölszólítani minden művelt egyént, a ki ezen nevezetes természeti tüneményt maga észlelte vagy arról megbízható értesüléseket vehet, de különösen a távirdák és a vasuti állomások t. hivatalnokait, kiknek alkalmuk van az időt illetőleg pontos észleleteket tenni, hogy sziveskedjenek a tudomány érdekében az alább pontonként fölteendő kérdésekre válaszolva, a földrengéssel kapcsolatban észrevett minden adatot összeírni és tisztelettel alólírottnak tudományos vizsgálat végett minél előbb beküldeni. Az adatok a tudósító nevének és állásának aláírásával kéretnek be, hogy azokat annak idején teljesen közölni lehessen.

A kérdések, melyekre szives választ kér alólírott, a következők:

1. Mely helységben, s annak melyik részében, házban a vagy szabadban érezték a földrengést?

2. Mely napon és mily időtájban volt érezhető a földrengés? (N. B. Az idő, ha csak lehet, másodpercnyi pontossáig kívánatos, a helyi idő pedig a